

1. Ювенальні прокурори: 202 дитини загинули через збройну агресію РФ в Україні. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/yuvenalni-prokurori-202-ditini-zaginuli-cerez-zbroynu-agresiyu-rf-v-ukrayini> (дата звернення 17.04.2022)
2. За 50 днів від вторгнення рф з України виїхало майже п'ять мільйонів осіб – ООН. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3458043-za-50-dniv-vid-vtorgnenna-rf-z-ukraini-viihali-majze-pat-miljoniv-osib-oon.html> (дата звернення 17.04.2022)
3. Офіційний сайт ЮНІСЕФ Україна. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/%D1%89%D0%BE-%D0%BC%D0%B8-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%BC%D0%BE> (дата звернення 17.04.2022)
4. ЮНІСЕФ спільно з Мінсоцполітики запускають програму грошової допомоги вразливим родинам із дітьми. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/unicef-and-ministry-social-policy-ukraine-launch-humanitarian-cash-transfers> (дата звернення 17.04.2022)
5. ЮНІСЕФ передає “швидкі” до восьми областей України. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/unicef-handing-over-ambulances-eight-regions-ukraine> (дата звернення 17.04.2022)
6. Тетяна Журавель. URL: <https://www.facebook.com/tanya.zhuravel.71> (дата звернення 17.04.2022)

Дрок Микола Олегович
викладач Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

НАПРЯМКИ ПОДОЛАННЯ ПТСР У ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ АБО СТАЛИ СВІДКАМИ ВІЙНИ

Найбільш незахищеними під час війни є діти, а наслідки цієї події супроводжуватимуть їх впродовж всього життя. Саме з метою подолання посттравматичного стресового розладу (далі – ПТСР), який є традиційною реакцією організму людини на стрес, отриманий внаслідок порушення відчуття безпеки, проживання реальної загрози життю, державні органи, громадські організації та психологи мають об'єднати зусилля та вжити необхідних заходів. Враховуючи події, які відбуваються в Україні, починаючи з лютого 2022 року, можна спрогнозувати масштаби розповсюдження ПТСР у дітей. Враховуючи практику, яка вже була застосована українськими та зарубіжними фахівцями в Україні, починаючи з 2014 року, коли відбулися перші збройні конфлікти на сході України, нами пропонується узагальнити такий досвід та виділити основні напрямки подолання ПТСР у дітей, які постраждали або стали свідками війни, щоб у подальшому дії фахівців були визначені та розподілені залежно від тяжкості стану дитини.

Перш за все варто наголосити, що психіка, особливо психіка дітей та підлітків, має величезні резерви для відновлення і саморегуляції [1]. Можливість повернення до психологічної норми у дитини після травмуючого досвіду значно вища, ніж у дорослої людини.

Напрямки діяльності фахівців під час подолання ПТСР у дітей ми пропонуємо поділити залежно від травмуючого досвіду, який пережила дитина: сексуальне насильство; фізичне насильство щодо дитини; насильство щодо близьких осіб дитини; психологічне насильство щодо дитини; отримані дитиною фізичні травми; дитина перебувала в центрі військових подій, порушено відчуття безпеки; дитина перебувала на відносно безпечній території України, але інформаційне поле, звуки сирен, регулярні походи до бомбосховища під час оголошення тривоги, переживання батьків, тощо порушили відчуття безпеки у дитини. Рівень тривожного розладу у кожному випадку буде різний і залежить також від психологічних особливостей самої дитини. Проте заходи, які застосовуватимуть психологи, психотерапевти та інші фахівці у кожному випадку мають свої особливості. З урахуванням відсутності в Україні протоколів роботи з дітьми, у яких виявлені ознаки ПТСР, слід констатувати необхідність розроблення таких протоколів, організації відповідного навчання психологів, психотерапевтів, розробки державних програм підтримки таких дітей.

Також залежно від суб'єкта, який застосовуватиме заходи подолання ПТСР до дитини, ми виділяємо такі напрямки роботи: заходи, застосовувані батьками; консультування психолога; тривала психотерапія; кризова інтервенція.

Міжнародна організація ЮНІСЕФ виробила поради для батьків, діти яких проявляють ознаки ПТСР: психологічно стабілізуватися самим; забезпечити (відновити) почуття безпеки; залучати дитину до фізичної активності; відновити режим дня, наскільки це можливо; надавати дитині почуття єдності та підтримки; вислуховувати дитину, коли вона хоче поговорити, отримати відповіді на свої запитання; дозволити дитині висловлювати свої емоції та почуття; пояснювати дитині те, що сталося; залучати дитину до соціальної активності; скеровувати агресію дитини та формувати здорові поведінкові рамки; надати доступ дитині до професійної психологічної/психотерапевтичної допомоги [1].

Консультування психолога відбувається за участю батьків, під час якого фахівець встановлює

наявні психологічні проблеми у дитини та надає поради батькам, яким чином можна подолати ті чи інші прояви ПТСР.

Тривала психотерапія проводиться лікарем-психотерапевтом із застосуванням відповідних технік та методик для зміни психоемоційного стану дитини з можливим залученням медикаментозного лікування. Тривала психотерапія розрахована на курс зустрічей, повне заглиблення фахівця у ситуацію та пошук шляхів її подолання.

Особливим методом психологічної допомоги при травмі є кризова інтервенція. Кризова інтервенція – це робота, спрямована на вираження сильних емоцій і інтенсивних почуттів, актуалізованих конкретною проблемою (ситуацією) [2]. Особливості кризових інтервенцій для дітей полягають у наступному:

1. Вихід фахівця на рівень переживань і прояву почуттів у дитини.
2. У дитячій кризі психолог виконує функцію захисту та підтримки..
3. Діти реагують на травму формуванням симптому, що є особливим засобом дитини повідомити про страждання. Це може бути енурез, фобія, алергічна реакція і т.п. Як правило, симптом є захистом від загрозливого досвіду, тому не варто торкатись симптому на першій стадії кризової інтервенції. Слід ставитися до симптому, як до необхідного захисту. Як тільки дитина буде відчувати захищеність і зможе говорити про кризу (травму), симптом буде не потрібний і відступить.
4. У роботі з сім'єю та оточенням досліджують питання: яка причина, через яку дитині необхідний захист, може стати менш загрозливою. Дитині допомагають у вираженні того, що є, її почуття і потреби (у грі, за допомогою творчих матеріалів, лотка з піском).
5. Підтримання зв'язку між невербальним рівнем переживання і його виявом у мові [2].

Отже, подолання ПТСР у дитини, яка постраждала або стала свідком війни, - це комплексна робота батьків, оточення, психологів, психотерапевтів, волонтерів, державних органів, тощо. Напрямки, за якими застосовуються заходи подолання ПТСР у дітей, ми розподілили, залежно від травмуючого досвіду та залежно від суб'єкта, який застосовуватиме такі заходи. Подолання ПТСР у дітей можливе та має позитивну перспективу, тому запровадження максимальних зусиль з боку оточення та залучених фахівців, їх командна робота – запорука щасливого дитинства, здорового майбутнього дітей України, які постраждали або стали свідками війни.

1. Що треба знати про посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): інформація для батьків. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/about-post-traumatic-stress-disorder>

2. Соловей О. А. Ознаки ПТСР у дітей та особливості кризових інтервенцій дітей, що пережили психотравмуючі події. URL: <https://www.inforum.in.ua/conferences/16/29/201>

Захарченко Олександр Валерійович
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ У ВІДНОШЕННІ ДО ДІТЕЙ, В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В Україні є актуальною тема: «Домашнє насильство в родині». На сьогоднішній час деякі батьки виховують дітей жорстокими методами. Потрібно краще зрозуміти що ж таке домашнє насильство. Домашнє насильство – це один з видів сімейного, економічного, психологічного насильства, які відбуваються в межах родини чи в межах місця проживання.

Взагалі діти це вразливі та ніжні створіння, до яких потрібний певний підхід в будь-якому віці. Та в будь-якому віці не потрібно жорстоко з ними поводитись, так як можуть буди психологічні проблеми в майбутньому.

Стусани та штовхання не є вирішення певної проблеми між дитиною та батьками. Батьки повинні піклуватися про дитину, надавати їм право на навчання та розваги, як в підлітковому віці. Діти обов'язково повині виховуватись в добрі та ласці та почувати турботу родини.

Також на органи та певні установи покладають певні функції, які запобігають домашньому насильству:

1. Суди;
2. Прокуратури;
3. Служби у справі дітей;
4. Підрозділи органів Національної поліції;